

Ugotavljamo sedanost Maribora, pogovarjamo se z Zofijinimi ljubimci - neodvisno iniciativo s humanistično vizijo

Približati filozofsko mišljenje javnosti

NAMESTO DOPOLNJEVANJA KULTURE IN NARAVE IMAMO V MARIBORU NASPROTJE MED KULTURO IN DELOM - V MIŠLJENJU PREVLAJUJEJO OSTANKI MARKSIZMA IN RENESANSA KATOLICIZMA, OBA PA STA V BISTVU ANTIINTELEKTUALISTIČNA

Le kdo je ta Zofija, ki ima toliko ljubimcev, da so ustanovili že kar nekakšno društvo? Brez skrbi, ne gre za kakšno razvpito damo najstarejšega poklica ali celo za družbeno s perverzimi pobudami, ampak le za besedno igro. Grško besedo filozofija bi namreč lahko prevedli kot ljubezen do modrosti, modrost pa se po grško imenuje sophia oziroma po naše Zofija. Njeni ljubimci so predvsem mlajši predavatelji in študentje filozofskega oddelka mariborske pedagoške fakultete, združenje pa je odprto tudi za druge, ki jim filozofsko in nasploh teoretsko mišljenje ni tuje.

Najbolj dejavni člani združenja so njegov glavni pobudnik mag. Boris Vežjak, asistent na oddelku za filozofijo na pedagoški fakulteti, koordinator predavanj in okroglih miz mag. Friderik Klampfer, prav tako asistent na filozofskem oddelku, in urednik njihovih oddaj na radiu MARŠ Matej Daska, podiplomski študent sociologije na PF.

Kako in kdaj so Zofijini ljubimci nastali in čemu?

Boris Vežjak: "Iniciativa se je porodila na filozofskem oddelku PF zaradi spoznanja, da je treba študentom omogočiti teoretske in strokovne objave ter jih tako vzgajati v kritične mislece. Na oddelku smo predvsem mlajši predavatelji prepričani, da je stanje humanistike in intelektualne sfere nasploh v Mariboru že desetletja do te mere katastrofalno, da je treba praznino na kakršen koli način zapolniti. Novembra 1996 smo radiu Marš, ki je bil takrat v precejšnji organizacijski in programski krizi, ponudili pripravo oddaj, ki so vse od takrat redno na sporedu vsak teden. Iz ekipe

Zofijinih ljubimcev so izšli tudi nekateri sedanji uredniki drugih področij."

Matej Daska: "Na Maršu smo imeli doslej že več kot šestdeset oddaj. Trenutno potekajo ob torkih zvečer ob 19. uri, ker pa se termin pokriva z našimi predavanji in okroglimi mizami, ki jih večinoma prirejamo v Kibli, ga nameravamo premakniti na sredo od 18. do 19. ure. Vsaka oddaja je razdeljena na dva dela. Prvi v krajših prispevkih obravnava družbene aktualnosti s kritičnega in analitičnega filozofskega stališča, torej ne le na nivoju opisa dogodka ali stanja, ampak tudi poglobljene argumentacije. Drugi del pa je bolj strokoven in namenjen predvsem filozofskim tekstom - prevladujejo etične teme, kar precej je tudi politične filozofije. Sodelavci so večinoma študentje filozofije."

Radijske oddaje omogočajo tudi živo intervencijo poslušalcev.

Matej Daska: "Imeli smo nekaj telefonskih intervjujev in kontaktnih oddaj, vendar je to bolj izjema kot pravilo. Živi interakciji so namenjeni bolj debatni krožki, predavanja in okrogle mize v Kibli."

Boris Vežjak: "Kontakti princip oddaj se je pokazal kot nekaj neproduktivnega, saj avtorja prispevka, ki ga bere napovedovalec, praviloma ni na radiu, da bi lahko neposredno odgovarjal na telefonske klice poslušalcev. Sprva je bila med oddajami na radiu prisotna celotna ekipa, vendar se je izkazalo, da po tem ni prave potrebe. Drugače pa je pri intervjujih in soočenjih v živo, kjer so klici poslušalcev nadvse dobrodošli."

Vaš namen je približati filozofsko mišljenje širši javnosti, ga predstaviti zanimivo, razumljivo in privlačno.

Boris Vežjak

Boris Vežjak: "Na področju humanistike je v Mariboru že od nekaj praznina. Idejna oziroma ideološka sfera je iz prejšnjega sistema ostala v glavnem marksistična. Se pravi, da na ravni idejnega in intelektualne misli mesto ne premore drugačne refleksije od tiste, ki je pogojena z marksistično idejo osvoboditve proletariata in socialno aktivnostjo v tej smeri. Po drugi strani pa se po padcu komunizma skoraj vse, kar je bilo narejenega na ravni intelektualizma, v skladu z renesanso krščanstva usmerja na cerkveno področje. Vlada torej marksistični vzorec, ki je neartikuliran ostanek prejšnje mentalitete - ta je bila v Mariboru zelo močna, saj je bilo mesto vedno pretežno (lumpen) proletarsko. Relacija med kulturo in naravo je podrtja, saj se kultura ves čas dojema kot nasprotje dela. Materialna produkcija velja za vrednoto, medtem ko je kulturna nekaj odvečnega - posledica pa je 'kulturna sivina' in antiintelektualizem. Cerkev je zadnje čase v ofenzivi in po zaslugi nekaterih mislecev iz njenih krogov, predvsem dr. Ivana Štuhca in dr. Vekoslava Grmčiča, se na drugi pol postavlja religiozni humanizem. Oba

Friderik Klampfer

pola skupaj pa krojita javno mnenje."

Zofijini ljubimci ste torej alternativa te bipolarnosti oziroma nekakšen tretji pol?

Boris Vežjak: "Ideja naše iniciative je popularizirati študij humanistike, pokazati, da so lahko tudi humanistične znanosti koristne, in odpirati prostor za artikulacijo klasične humanistično usmerjene

PRICEVANJA

miselnosti, znotraj katere je subjekt akter svojih dejanj in je individuumu pripoznana konstitutivna in konstruktivna vloga v družbi."

Kadar kdo na dolgo in široko razpreda neumnosti ali razglablja o čem povsem nerazumljivem ali nezanimivem, ga glas ljudstva ponavadi obsodi, da 'filozofira'. Vi niste tako hermetični.

Friderik Klampfer: "Namen naših oddaj in predavanj je ponazoriti filozofsko mišljenje. Ljudem želimo pokazati, da filozofije ne zanimajo le tipične filozofske teme, ampak da je mogoče in celo nujno filozofsko misliti tudi pojave, ki jih srečujemo v vsakdanjem življenju. Razmišljati na filozofski način ne pomeni nič drugega, kot razmišljati v skladu s strogimi standardi - o čemer koli, saj 'nefilozofskih' tem ni. Govorimo na primer tudi o razdelitvi certifikatov in pravičnosti takšne privatizacije. Namen debate je razčistiti pojme, o čem se sploh pogovarjamo. Tako lahko odpravimo nejasnosti, ki so včasih celo namerne, in opozorimo na napake pri sklepanju. Pomembni so tudi vsakdanji problemi, pa dileme v sferi morale, na področju katere je filozofija najbrž bolj kompetentna od drugih ved. To sfero je pri nas v veliki meri monopolizirala cerkev oziroma teologija."

Če ste nekoliko konkretniji...

Friderik Klampfer: "Trudimo se, da bi bile teme kar se da zanimive za širšo,

Matej Daska

tudi laično javnost. Doslej smo se na primer lotili moralnih dilem glede transplantacije organov, nacionalizma, pravičnosti ali nepravičnosti vojn, tolerance, strategij propagande, o obstoju Boga..., v pripravi so teme človekovih pravic, cenzure v Internetu, ljubezni, medčloveških odnosov in še kaj. Za stališče, ki ga zagovarjaš, je treba navesti prepričljive razloge, pod-

krepljene z empiričnimi, logičnimi, vrednostnimi ali normativnimi trditvami - apriorizem filozofskega razprava ne trpi."

V praksi je to ponavadi predavanje (občasno gostujejo tudi tuji predavatelji), v katerega se lahko publika neposredno vključuje z vprašanji in pripombami, pogosto pa se izteče v širšo razpravo. In kdo je večinska publika?

Friderik Klampfer: "Teško bi sodil o profilu publike. Delno so to študentje naše fakultete, nekaj je predavateljev, precej pa tudi tako imenovane zainteresirane javnosti - torej ljudi, ki se odzovejo na obvestila v medijih. Podobno pestra je tudi razprava. Poleg strokovnih in poznavalskih vprašanj ter pripomb je precej takšnih, ki se ljudem porodijo spontano, na osnovi zdravega razuma. V povprečju se udeležuje predavanj od petdeset do sto ljudi. Kar nas skrbi, je predvsem slab odziv na osebna vabila, ki jih pošiljamo ljudem, za katere menimo, da so za posamezna področja še posebno kompetentni - bodisi poklicno ali z vidika intelektualne radovednosti."

Kakšen je odnos med zdravorazumskim in filozofskim mišljenjem?

Friderik Klampfer: "Filozofija, ki jo gojimo, izhaja iz zdravorazumskega razmišljanja oziroma je le njegova bolj sofisticirana in strokovno podprta oblika. Razmišljamo o svetu in stvareh v njem. Po definiciji ni neumnih vprašanj - vsako vprašanje je namenjeno razjasnitvi kakere nejasnosti ali je zahte-

va po dodatni utemeljitvi. Na naših večerih so 'laična' in 'strokovna' vprašanja približno enako pogosta."

In vaši načrti za naprej?

Boris Vežjak: "Ustanavljamo nov dnevnik, ki bo konkuriral Večeru... Šalim se! Zelo pa bi nas veselilo tesnejše sodelovanje. Zares pa bi radi mestu čimprej ponudili intelektualen oziroma intelektualističen časopis tipa Katedre. Pri tem želimo biti odprti tako za študentsko populacijo in njeno kreativnost kot tudi za pobude širše javnosti. Hočemo biti forum, v katerem se lahko združujejo različni interesi z vizijo humanizma. Oba prevladujoča idejno-ideološka segmenta v Mariboru sta v bistvu antiintelektualistična. Krščanski že v principu, saj kot končno rešitev ponuja vero v nesporno avtoriteto in dogme, o katerih razprava ni dovoljena oziroma sploh ni mogoča. Krščanstvo je bilo vedno v zgodovini antagonist, tista druga stran nasproti humanizmu. V bistvu je antiintelektualističen tudi marksizem - če se spomnimo le na znamenito Marxovo 11. tezo o Feuerbachu, da so filozofi svet samo razlagali. V tem smislu tudi marksizem nikoli ni bil humanizem, razen v tisti sferi, kjer je poudarjal samoosvoboditve človeka."

Kako daleč pa ste pri tem prišli in kdo vam pomaga?

Boris Vežjak: "Za pomoč smo hvaležni predvsem Zavodu za odprto družbo, se pravi slovenski izpostavi Georgea Sorosa, ki sofinancira tako oddaje na Maršu kot predavanja v Kibli. Glede časopisa pa ne bo šlo mimo izkazanega interesa mesta in univerze - tega pa zaenkrat ni opaziti. V Mariboru še vedno obstajajo intelektualci, ki so sodelovali že pri Katedri in so se najbrž pripravljene reanimirati, pa tudi študentje, predvsem filozofije in sociologije, ki tvorijo močno intelektualno jedro."

Friderik Klampfer: "Sodelujemo pa seveda pri periodičnih in knjižnih izdajah ter imamo tudi svojo stran v Internetu. Pripravljamo nekaj knjig, kot projekte filozofskega oddelka in humanistične zbirke založbe Aristej, s katero sodelujemo tudi pri reviji Dialogi. V letošnji drugi številki bomo sodelovali v pripravi tematske priloge o etiki. Sodelujemo tudi pri novi filozofski reviji Analiza, ki jo izdaja ljubljansko društvo za analitično filozofijo, vanjo želimo uvrstiti čimveč prispevkov naših študentov."

Darinko Kores Jacks

아직도 망설이세요!
후회하지 마시라구요!

SEPHIA

* že od
17.890

KREDIT
273 DEM/mes
pri 1/3 pologa

1,5 ali 1,8/16V, 4 ali 5 vrat,
GARANCIJA 3 leta ali 100.000 km. *Cena v DEM s popustom.

KIA KIA MOTORS
KIA MOTORS IMPORT d.d., LJUBLJANA
☎ 061 1843402 in 1843404

ABS+14^W
PLATIŠČA IN DISKI
NA VSEH KOLESIH
ZO
500 DEM.

PF & D d.o.o., Maribor, 062 221 594 / Auto Tabor d.o.o., Maribor, 062 311 954 / Paam Auto d.o.o., Zavrč, 062 760 104 /
/Auto Skočanec s.p., Celje, 063 412 243 / Bransberger E.s.p., Murska Sobota, 069 21 238 / Wolf d.o.o., Cankova, 069 40 088 /
/Auto R.d.o.o., Ljutomer, 069 81 989 / F.mex d.o.o., Dravograd, 0602 83 643 / Avto, La Miklavc s.p., Radlje ob Dravi, 0602 73 577 /
/Ina d.o.o., Ravne na Koroškem, 0602 278 560